

Kommunstyrelsen

Svar på kommunrevisionens granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

Förslag till beslut

Kommunledningskontorets förslag antas som kommunstyrelsens svar på kommunrevisionens granskning av kommunkoncernens kontinuitetsplanering avseende it-avbrott.

Sammanfattning

Kommunrevisionen har med stöd av KPMG genomfört en granskning av kommunens kontinuitetsplanering i händelse av it-avbrott. Kommunledningskontoret instämmer i de rekommendationer som kommunrevisionens granskning kommit fram till. Många åtgärder har redan påbörjats, medan andra kommer att tas fram. Utifrån granskningen kommer förändringar i det övergripande arbetet att ske; kommunledningskontoret kommer att förankra och följa upp verksamheternas kontinuitetsarbete på ett systematiskt sätt, samt ge stöd att ta fram kontinuitetsplaner och öva dessa.

Ärendebeskrivning

Kommunrevisionen har med stöd av KPMG genomfört en granskning av kommunens kontinuitetsplanering i händelse av it-avbrott.

Kontinuitetshandling handlar om att systematiskt skapa en förmåga att fortsätta bedriva sin verksamhet på en tolerabel nivå, oavsett vilken typ av störning som organisationen utsätts för. Målet är att organisationen ska ha en förmåga att hantera störningar och avbrott i verksamheten så att dessa får en så liten påverkan som möjligt på verksamheten.

Utifrån granskningen rekommenderar kommunrevisionen att:

- Tillse att styrande dokument med bäring på krisberedskapsarbetet är förankrade i kommunens verksamheter.
- Stärka uppföljning eller kontroll att de styrande dokumenten efterlevs avseende processen för risk- och sårbarhetsanalyser med tillhörande kontinuitetsplanering.
- Tillse att det finns dokumenterade kontinuitetsplaner för samhällsviktig verksamhet och att dessa inkluderar planering vid it-avbrott

- Säkerställ att övningar genomförs för att testa verksamheternas kontinuitetsplaner och rutiner.
- Stärka uppföljningen, antingen genom internkontroll eller annat systematiskt arbetssätt, för att säkerställa att kontinuitetsplaner finns framtagna för samtliga samhällsviktiga verksamheter.

Yttrande från kommunledningskontoret

Kommunledningskontoret instämmer i de rekommendationer som kommunrevisionens granskning kommit fram till.

Tillse att styrande dokument med bäring på krisberedskapsarbetet är förankrade i kommunens verksamheter

Dokumenterna som tas fram för den nya mandatperioden kommer att förankras i förvaltnings- och (där det är aktuellt) bolagsledningarna. Dessa kommer även att kompletteras med anvisningar, ett arbete som redan har påbörjats. Styrning och förankring kommer att ske via koncernutvecklingsgruppen (KUG) stärkt beredskap, med årlig uppföljning och åiterrapportering till koncernledningsgruppen.

Stärka uppföljning eller kontroll att de styrande dokumenten efterlevs avseende processen för risk- och sårbarhetsanalyser med tillhörande kontinuitetsplanering

Uppföljningen av krisberedskapsarbetet såväl som åtgärderna som framkommer i risk- och sårbarhetsanalyserna kommer att föras in i enhetschefens årshjul.

Tillse att det finns dokumenterade kontinuitetsplaner för samhällsviktig verksamhet och att dessa inkluderar planering vid it-avbrott

Framtagande av kontinuitetsplaner för samhällsviktig verksamhet pågår. Vissa förvaltningar, som till exempel vård- och omsorgsförvaltningen, har rutiner som handlar om kontinuitet för deras viktiga system. Dessa behöver revideras och döpas om så att det framgår att det är kontinuitetsplaner, för att undvika missförstånd.

Säkerställ att övningar genomförs för att testa verksamheternas kontinuitetsplaner och rutiner.

Kommunkoncernens utbildnings- och övningsplan som ännu inte är beslutad, men som planeras börja gälla från 2024, innefattar övningar på förvaltningarna som omfattar verksamheternas kontinuitetsplaner och rutiner. Kommunledningskontoret kommer att styra dessa så att IT-kontinuitet övas minst en gång per förvaltning under mandatperioden.

Stärka uppföljningen, antingen genom internkontroll eller annat systematiskt arbetssätt, för att säkerställa att kontinuitetsplaner finns framtagna för samtliga samhällsviktiga verksamheter.

Kommunens samhällsviktiga verksamheter kommer att få 2024 på sig att ta fram kontinuitetsplaner. Ambitionen är att de år 2025 att följas upp genom internkontroll.

Finansiering

Ingen finansiering krävs för ovanstående punkter.

Konsekvenser för hållbar utveckling och en effektiv organisation

Integrering av kontinuitetsplanering i verksamheternas årshjul kan ge en effektivare organisation gällande kommunkoncernens samlade beredskapsförmåga. Detta är ett arbete som påbörjats och det är särskilt viktigt då det finns flera kritiska beroenden gällande IT för att de samhällsviktiga verksamheterna ska kunna fortgå under påfrestande förhållanden.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Tommy Malm
Kommundirektör

Sara Molander
Administrativ direktör

Beslutet skickas till:
Kommunrevisionen

Till:

Kommunstyrelsen, servicenämnden,
socialnämnden, vård- och omsorgsnämnden,
arbetsmarknads- och
vuxenutbildningsnämnden

För kännedom:

Kommunfullmäktige

Revisorernas granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

Vi har med stöd av KPMG genomfört en granskning av kommunens kontinuitetsplanering i händelse av it-avbrott.

Kontinuitetshandling/planering handlar om att systematiskt skapa en förmåga att fortsätta bedriva sin verksamhet på en tolerabel nivå, oavsett vilken typ av störning som organisationen utsätts för. Målet är att organisationen ska ha en förmåga att hantera störningar och avbrott i verksamheten så att dessa får en så liten påverkan som möjligt på verksamheten. Kontinuitetshandling/planering är därtill en fortlöpande process och ska säkerställa att återkommande arbete med krisberedskap sker inom respektive verksamhet. I vår riskanalys har vi bedömt att det kan finnas risk för brister inom ovan nämnda områden.

Vår övergripande bedömning är att kommunstyrelsen och de nämnder som ingått i granskningen inte har tillsett en tillräcklig styrning och uppföljning av kontinuitetsplanering. Vi ser därigenom en risk att de underlag som i nuläget finns tillgängliga inte skulle vara tillräckliga som planering i händelse av it-avbrott.

Ansvar och processen för risk- och sårbarhetsanalys inklusive kontinuitetsplanering är tydliggjord genom styrande dokument men de aktiviteter som det ställs krav om har inte genomförts. Det saknas därför i stora delar underlag i form av riskanalyser, åtgärder samt kontinuitetsplanering i händelse av it-avbrott. Verksamheternas kontinuitet vid it-avbrott har inte beaktats i tillräcklig utsträckning vare sig i risk- och sårbarhetsanalyser eller i tillhörande kontinuitetsplanering. Vi bedömer att både kommunstyrelsen och nämnderna brustit i sitt ansvar då de inte har säkerställt att kontinuitetsplaner finns för kommunens samhällsviktiga verksamheter i enlighet med kommunens egna styrdokument och MSB:s föreskrifter. Vi bedömer att detta är förenat med risker, så som att samhällsviktiga verksamheter inte kan upprätthållas till en tillfredsställande nivå vid it-avbrott.

Vår granskning har samtidigt visat att kommunen i sitt pågående arbete med risk- och sårbarhetsanalys har gjort förstärkningar med stödresurser som bistår som processledare i verksamheternas arbete. I den tydliggjorda processen ingår att utifrån risk- och sårbarhetsanalyser fortsätta processen med en tillhörande kontinuitetsplanering. Förutsatt att den nya processen förankras i kommunens samtliga verksamheter och arbetet slutförs finns förutsättningar att kontinuitetsplaneringen kan stärkas.

Utifrån vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen, i deras övergripande ansvar, att:

- Tillse att styrande dokument med bäring på krisberedskapsarbetet är förankrade i kommunens verksamheter
- Stärka uppföljning eller kontroll att de styrande dokumenten efterlevs avseende processen för risk- och sårbarhetsanalyser med tillhörande kontinuitetsplanering

Vi rekommenderar vidare kommunstyrelsen och nämnderna att:

- Tillse att det finns dokumenterade kontinuitetsplaner för samhällsviktig verksamhet och att dessa inkluderar planering vid it-avbrott
- Säkerställ att övningar genomförs för att testa verksamheternas kontinuitetsplaner och rutiner.
- Stärka uppföljningen, antingen genom internkontroll eller annat systematiskt arbetssätt, för att säkerställa att kontinuitetsplaner finns framtagna för samtliga samhällsviktiga verksamheter.

Granskningens samlade resultat presenteras i bifogad rapport.

Utöver det rapporten redovisar vill vi från kommunrevisionen även påtala vikten av att kommunstyrelsen tydliggör krav för kontinuitetsplanering eller motsvarande underlag i syfte att kunna hantera avbrott och störningar även för verksamheter som inte är identifierade som samhällsviktiga. Dessutom påpekar vi vikten av att ge kommunledningskontoret i uppdrag att utvärdera hur samordning inom koncernen kan ske för att fånga kritiska beroenden mellan verksamheter inom kommunen samt mellan kommunen och de kommunala bolagen.

Vi emotser kommunstyrelsens och granskade nämnders yttrande till våra iakttagelser och rekommendationer i bifogad rapport **senast 2023-12-31**.

Eskilstuna 2023-09-04

För revisorerna i Eskilstuna kommun

Tommy Kvarsell
Ordförande

Majvor Gyllhamn
Vice ordförande

Till:

Eskilstuna Energi & Miljö AB

För kännedom:

Eskilstuna Kommunföretag AB

Kommunfullmäktige

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

Vi har med stöd av KPMG genomfört en granskning av Eskilstuna Energi & Miljö AB:s kontinuitetsplanering vid händelse av it-avbrott.

Kontinuitetshantering/planering handlar om att systematiskt skapa en förmåga att fortsätta bedriva sin verksamhet på en tolerabel nivå, oavsett vilken typ av störning som organisationen utsätts för. Målet är att organisationen ska ha en förmåga att hantera störningar och avbrott i verksamheten så att dessa får en så liten påverkan som möjligt på verksamheten. Kontinuitetshantering/planering är därtill en fortlöpande process och ska säkerställa att återkommande arbete med krisberedskap sker inom respektive verksamhet. I vår riskanalys har vi bedömt att det kan finnas risk för brister inom ovan nämnda områden.

Vår övergripande bedömning är att bolagsstyrelsen i allt väsentligt har tillsett en styrning och uppföljning av kontinuitetsplaneringen, men konstaterar att det vid tid för granskningen finns risk att det saknas tillräcklig dokumentation (kontinuitetsplaner) för att säkerställa att verksamheter kan upprätthållas vid begränsad tillgång till it.

Vår granskning visar att organisations- och ansvarsfördelningen är tydlig där ansvar i enlighet med styrande dokument är känt och etablerat. Arbetet sker även i enlighet med de av kommunfullmäktige beslutade styrdokumenterna. Dock visar vår granskning att arbetet med kontinuitetsplaner pågår vid tid för granskningen, och vi har därigenom inte mottagit några färdigställda planer. Vi kan med anledning av detta inte bedöma om de underlag som för tillfället är tillgängliga skulle vara tillräckliga i händelse av it-avbrott. Bolagsstyrelsen har inte säkerställt att övningar genomförts för att testa kontinuitetsplaner och tillhörande rutiner.

Utifrån vår granskning rekommenderar vi bolagsstyrelsen att:

- Tillse att arbetet med kontinuitetsplaner slutförs och hålls uppdaterade utifrån aktuella hot och risker och att dessa inkluderar planering vid it-avbrott
- Säkerställa att övningar genomförs för att testa verksamheternas kontinuitetsplaner och rutiner

Granskningens samlade resultat presenteras i bifogad rapport.

Vi emotser bolagsstyrelsens yttrande till våra iakttagelser och rekommendationer i bifogad rapport **senast 2023-12-31**.

Eskilstuna 2023-09-04

För revisorerna och lekmannarevisorerna i Eskilstuna kommun

Tommy Kvarsell
Ordförande

Majvor Gyllhamn
Vice ordförande

Till:

Eskilstuna Kommunfastigheter AB

För kännedom:

Eskilstuna Kommunföretag AB

Kommunfullmäktige

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

Vi har med stöd av KPMG genomfört en granskning av Eskilstuna Kommunfastigheter AB:s (KFAST) kontinuitetsplanering vid händelse av it-avbrott.

Kontinuitetshantering/planering handlar om att systematiskt skapa en förmåga att fortsätta bedriva sin verksamhet på en tolerabel nivå, oavsett vilken typ av störning som organisationen utsätts för. Målet är att organisationen ska ha en förmåga att hantera störningar och avbrott i verksamheten så att dessa får en så liten påverkan som möjligt på verksamheten. Kontinuitetshantering/planering är därtill en fortlöpande process och ska säkerställa att återkommande arbete med krisberedskap sker inom respektive verksamhet. I vår riskanalys har vi bedömt att det kan finnas risk för brister inom ovan nämnda områden.

Vår övergripande bedömning är att bolagsstyrelsen inte har ett formellt krav om kontinuitetsplanering då bolagets verksamhet inte tillhör kategorin samhällsviktig. Vi konstaterar att det inom bolaget finns tillgång till vissa underlag och manuella rutiner för att hantera it-avbrott.

Vår granskning visar att organisations- och ansvarsfördelningen är tydlig och det finns en funktion som kan stödja verksamhetsansvariga i deras arbete med risk- och sårbarhetsanalyser (RSA). Arbetet med RSA sker även i enlighet med de av kommunfullmäktige beslutade styrdokumenterna. Det finns till viss del underlag och processer för att upprätthålla verksamheten vid it-avbrott. Vi vill dock poängtera vikten av dokumenterade rutiner och planer då it-bortfall genom cyberattacker eller intrång ofta är förenat med stora konsekvenser där det finns risk för drabbade verksamheter att lida ekonomisk skada och förtroendeskada. Vi bedömer att bolagsstyrelsen har etablerat uppföljning av bolagets säkerhetsarbete och att it-avbrott ingår som delar i denna uppföljning.

Utifrån vår granskning rekommenderar vi bolagsstyrelsen att:

- Se över den dokumentation som finns, så att underlag skulle vara tillräckliga som rutiner och planering i händelse av it-bortfall, utan alltför stor skadeverkan för bolagets processer eller information

Granskningens samlade resultat presenteras i bifogad rapport.

Vi emotser bolagsstyrelsens yttrande till våra iakttagelser och rekommendationer i bifogad rapport **senast 2023-12-31**.

Eskilstuna 2023-09-04

För revisorerna och lekmannarevisorerna i Eskilstuna kommun

Tommy Kvarsell
Ordförande

Majvor Gyllhamn
Vice ordförande

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

Revisionsrapport

Eskilstuna kommun

KPMG AB

2023-06-14

Antal sidor: 13

Eskilstuna kommun

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

2023-06-14

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
1.1	Revisionsfrågor och bedömningar	1
2	Bakgrund	3
2.1	Syfte och revisionsfråga	4
2.2	Avgränsning	4
2.3	Revisionskriterier	5
2.4	Ansvarig nämnd/styrelse	5
2.5	Metod	5
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Styrning och ansvarsfördelning	6
3.2	Risk- och sårbarhetsanalys samt kontinuitetsplanering	8
3.3	Uppföljning av kontinuitetsplaneringen	12
4	Slutsats och rekommendationer	13

1 Sammanfattning

KPMG har av Eskilstuna kommuns förtroendevalda revisorer fått i uppdrag att genomföra en granskning av kommunens kontinuitetsplanering i händelse av it-avbrott. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Vår sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen och de nämnder som ingår i granskningen inte har tillsett en tillräckning styrning och uppföljning av kontinuitetsplaneringen. Vi ser därigenom en risk att de underlag som i nuläget finns tillgängliga inte skulle vara tillräckliga som planering i händelse av it-avbrott.

1.1 Revisionsfrågor och bedömningar

Revisionsfråga	Bedömning: Ja	Rekommendationer
Är organisation och ansvarsfördelning tydlig avseende kontinuitetsplanering inom respektive verksamhet?	Organisation- och ansvarsfördelning är tydliggjord i styrande dokument. Upprättande av kontinuitetsplaner tillhör verksamhetsansvaret och vi uppfattar att ansvaret är känt och etablerat.	-
Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Har kommunstyrelsen etablerat arbetssätt och en tydlig process för arbetet med den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalysen?	Processen för risk- och sårbarhetsanalys inklusive kontinuitetsplanering är tydliggjord genom styrande dokument. Dock är inte styrande dokument tillräckligt förankrade i kommunens verksamheter så att de krav som ställs efterlevs.	Vi rekommenderar att kommunstyrelsen tillser att styrdokument förankras i samtliga verksamheter. Vi rekommenderar kommunstyrelsen att stärka uppföljning eller kontroll att de styrande dokumenten efterlevs avseende processen för risk- och sårbarhetsanalyser med tillhörande kontinuitetsplanering.
Revisionsfråga	Bedömning: Nej	Rekommendationer
Har nämnder fastställt kontinuitetsplaner och är dessa tillräckliga som underlag i händelse av störning eller avbrott?	Våra stickprov visar att kontinuitetsplaner saknas. Vår bedömning är att de underlag som i nuläget finns inte skulle vara tillräckliga som planering i händelse av it-avbrott.	Vi rekommenderar kommunstyrelsen och nämnderna att tillse att det finns dokumenterade kontinuitetsplaner för samhällsviktig verksamhet och att dessa inkluderar planering vid it-avbrott.

Eskilstuna kommun

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

2023-06-14

Revisionsfråga	Bedömning: Nej	Rekommendationer
Har nämndernas kontinuitetsplaner en tydlig koppling till genomförd risk- och sårbarhetsanalys?	Den risk- och sårbarhetsanalys som är gällande (från 2019) har inte utgjort underlag för verksamheternas kontinuitetsplanering.	Vi rekommenderar kommunstyrelsen och nämnderna att tillse att den pågående processen med risk- och sårbarhetsanalyser slutförs och inkluderar kontinuitetsplanering.
Revisionsfråga	Bedömning: Nej	Rekommendationer
Har övning och tester genomförts för att kontrollera att planerna fungerar ändamålsenligt i händelse av störning eller avbrott?	Det har inte genomförts några tester eller övningar för att se att de underlag som finns skulle fungera ändamålsenligt i händelse av it-avbrott.	Vi rekommenderar kommunstyrelsen och nämnderna att säkerställa att övningar genomförs för att testa verksamheternas kontinuitetsplaner och rutiner med regelbundenhet.
Revisionsfråga	Bedömning: Nej	Rekommendationer
Har styrelser och nämnder ett systematiskt arbetssätt genom internkontroll eller annan uppföljning att nödvändiga kontinuitetsplaner samt rutiner för att upprätthålla verksamhet finns och är aktuella?	Vi bedömer att kommunstyrelsen och nämnderna har brustit i sitt ansvar då ingen uppföljning eller kontroll har gjorts över att det för kommunens samhällsviktiga verksamheter finns kontinuitetsplaner i enlighet med krav i styrdokument och MSB:s föreskrifter. Vår bedömning är att det därigenom finns risk att verksamheter inte skulle kunna upprätthållas utan allvarlig påverkan eller på en tillräcklig nivå i händelse av it-avbrott.	Vi rekommenderar kommunstyrelsen och nämnderna att stärka uppföljningen, antingen genom internkontroll eller annat systematiskt arbetssätt, för att säkerställa att kontinuitetsplaner finns framtagna för samtliga samhällsviktiga verksamheter. Därtill bör uppföljning och kontroll inkludera att tester genomförs i enlighet med ovan lämnade rekommendation.

2 Bakgrund

KPMG har av Eskilstuna kommuns förtroendevalda revisorer och lekmannarevisorer fått i uppdrag att genomföra en granskning av kommunens kontinuitetsplanering i händelse av it-avbrott. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Lagstiftning¹ gör gällande att kommuner är skyldiga att genomföra risk- och sårbarhetsanalyser, RSA. Arbetet med RSA ska ses som en ständigt pågående process och bör samordnas med övrigt förebyggande arbete i kommunen. Vidare ska kommuner enligt lagstiftningen se till att förtroendevalda och anställda regelbundet får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser.

Enligt den standard² som finns på området handlar kontinuitetshandling/planering om att systematiskt skapa en förmåga att fortsätta bedriva sin verksamhet på en tolerabel nivå, oavsett vilken typ av störning som organisationen utsätts för. Målet är att organisationen ska ha en förmåga att hantera störningar och avbrott i verksamheten så att dessa får en så liten påverkan som möjligt på verksamheten.

Eskilstuna kommun har en beslutad Plan för krisberedskap 2020–2023. Planen gäller för samtliga nämnder och bolag. I den framgår att RSA är en fortlöpande process och det fortsatta arbetet med kontinuitetsplaneringen ska säkerställa ett återkommande arbete med krisberedskap inom respektive verksamhet. Ett av målen är att ta fram kontinuitetsplaner för samhällsviktig verksamhet. I Eskilstuna kommun finns även en beslutad Plan för hantering av händelser, allvarliga händelser och extraordinära händelser. Den gäller för samtliga nämnder och bolag och reglerar att händelser och allvarliga händelser ska hanteras enligt likhets- och ansvarsprincipen och i enlighet med beslutad kontinuitetsplan eller med andra lokala åtgärder.

I Eskilstuna kommuns riktlinjer för informationssäkerhet framgår att informationssäkerhet inom kommunkoncernen ska vara förebyggande och proaktivt, men också ha en god förmåga att kunna hantera incidenter, allvarliga störningar och kriser som ändå kan inträffa.

Inom ramen för det kommunala åtagandet finns en rad samhällsviktiga funktioner, vilka om de inte fungerar kan leda till skada för såväl enskilda individer som samhället i stort. Dessa samhällsviktiga funktioner behöver fungera varje dag även om incidenter inträffar och det för verksamheten är ett så kallat onormalt läge. Den digitala transformationen innebär att det har skapats ett beroende av kontinuerligt fungerande informations- och kommunikationsteknik. Det ökande beroendet till it- och informationssystem leder också till att ett bortfall av dessa kritiska tillgångar får större konsekvenser än tidigare. För att undvika allvarlig påverkan på samhället krävs därför väl genomarbetade, förankrade och testade kontinuitetsplaner.

Med anledning av ovanstående drar kommunens revisorer och lekmannarevisorer slutsatsen i sin riskanalys, att arbetet med kontinuitetsplanering behöver granskas.

¹ 2 Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

² SS 22304:2014 Samhällssäkerhet – Ledningssystem för kontinuitet

2023-06-14

2.1 Syfte och revisionsfråga

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen och nämnderna har tillsett en tillräckning styrning och uppföljning av kontinuitetsplaneringen, för säkerställa att verksamheter kan upprätthållas vid begränsad tillgång till it.

Granskningen besvaras med följande revisionsfrågor:

- Är organisation och ansvarsfördelning tydlig avseende kontinuitetsplanering inom respektive verksamhet?
- Har kommunstyrelsen etablerat arbetssätt och en tydlig process för arbetet med den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalysen?
- Har nämnder och bolag fastställt kontinuitetsplaner och är dessa tillräckliga som underlag i händelse av störning eller avbrott?
- Har nämndernas och bolagens kontinuitetsplaner en tydlig koppling till genomförd risk- och sårbarhetsanalys?
- Har övning och tester genomförts för att kontrollera att planerna fungerar ändamålsenligt i händelse av störning eller avbrott?
- Har styrelser och nämnder ett systematiskt arbetssätt genom internkontroll eller annan uppföljning att nödvändiga kontinuitetsplaner samt rutiner för att upprätthålla verksamhet finns och är aktuella?

2.2 Avgränsning

Granskningen tar sin utgångspunkt i it-störningar som har påverkan på den dagliga verksamheten och som ställer krav på att det finns en beredskap för att kunna upprätthålla verksamheten även under onormala förhållanden. I detta fall avses it-störningar som påverkar nämndernas och bolagens förmåga att genomföra sitt uppdrag och att it-störningen får betydelse för nämndernas och bolagens relation eller leverans till medborgarna.

Granskningen har inte tagit del av underlag eller information som är säkerhetsskyddsklassad.

Kommunstyrelsen

- För kommunstyrelsens del har granskningen avgränsats till ledning, styrning och uppföljning av processen för risk- och sårbarhetsanalys och kontinuitetsarbetet. Det har inte skett någon granskning av kommunstyrelsens kontinuitetsplaner.

Nämnderna

- Arbetet med risk- och sårbarhetsanalys i sin helhet är inte föremål för granskningen, dock omfattar detta arbete viktiga komponenter som utgör underlag för nämndernas arbete i framtagandet av kontinuitetsplaner eller andra lokala åtgärder.
- Granskningen omfattar kontinuitetsplaner som granskade nämnder har upprättat för att säkerställa att verksamheten ska kunna bedrivas även under onormala förhållanden.

2.3 Revisionskriterier

Vi kommer att utgå från följande revisionskriterier:

- Kommunallagen 6 kap. 6 §
- Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och beredskap.
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut:
 - Plan för Krisberedskap 2020–2023 (KFKS/2019:193)
 - Plan för hantering av händelser, allvarliga händelser och extraordinära händelser (KSKF/2021:8)
 - Riktlinje för Informationssäkerhet (KSKF/2020:360)

2.4 Ansvarig nämnd/styrelse

Granskningen avser kommunstyrelsen, servicenämnden, socialnämnden, vård- och omsorgsnämnden samt arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden (endast verksamhet egen försörjning).

2.5 Metod

Granskningen kommer att genomföras genom dokumentstudier, stickprov och intervjuer/avstämningar med berörda tjänstemän och politiker.

Stickprov kommer att genomföras genom granskning av kontinuitetsplaner av de utvalda nämndernas verksamheter. Kontinuitetsplanerna och annat underlag kan omfattas av sekretess enligt Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) 18 kap §13. Vi kommer således inte beskriva kontinuitetsplaner eller motsvarande underlag på detaljnivå i rapporten.

3 Resultat av granskningen

3.1 Styrning och ansvarsfördelning

I Plan för krisberedskap 2020–2023 beskrivs mål och inriktning för krisberedskapsarbetet. Det anges att kommunen ska ha god kunskap om sådana risker och sårbarheter som kan påverka den egna verksamheten; en god förmåga att bedriva verksamhet vid extraordinär händelse samt en god förmåga att vid extraordinär händelse kunna samverka med andra aktörer, gällande information och resurser.

I Plan för krisberedskap 2020–2023³ finns beskrivning av koncernens övergripande styrning och ansvarsfördelning för arbetet med krisberedskap. Kommunen har ett verksamhetsansvar som innebär att den ansvarar för att den samhällsviktiga verksamhet som kommunen bedriver även ska fungera vid samhällsstörningar, extraordinära händelser och höjd beredskap.

Säkerhetsarbetet följer linjeansvaret vilket innebär att den som är ansvarig för en verksamhet även är ansvarig för säkerhetsarbetet inom den verksamheten. Verksamhetsansvaret inbegriper enligt planen även ansvar för att samhällsviktig verksamhet inom kommunen ska fungera tillfredsställande, även vid samhällsstörningar, extraordinär händelse och höjd beredskap. Detta innebär att även ansvar för kontinuitetsplaneringen, exempelvis över hur verksamheten ska upprätthållas vid ett allvarigare it-avbrott, åligger respektive verksamhetsansvarig.

Av planen framgår att krisberedskapsarbetet leds och samordnas av kommunledningskontoret. Intervjupersoner beskriver att säkerhetsarbetet leds av en säkerhetschef, som är underställd den administrativa direktören, vilken i sin tur rapporterar till kommundirektören. Det har skett en förstärkning av resurser för kommunens säkerhetsarbete och på kommunledningskontorets säkerhetsenhet finns i nuläget fyra personer som arbetar med beredskapsfrågor. Detta beskrivs i intervjuer ha bidragit till att kommunledningskontoret har fått bättre förutsättningar att samordna arbetet samt finnas med som processtöd i verksamheternas arbete med risk- och sårbarhetsanalyser och tillhörande kontinuitetsplanering. Det finns även en beredskapssamordnare anställd inom serviceförvaltningen som har ett nära samarbete med kommunledningskontorets tjänstepersoner.

Förutom kommunens ordinarie nämndorganisation finns enligt Plan för krisberedskap även en organisering utifrån processer. Varje område leds av en så kallad processutvecklingsgrupp (PUG) med representanter från förvaltningarna, bolagen och kommunledningen. De har som uppgift att underlätta samarbetet, utveckla arbetet inom områdena och att se till att förvaltningar och bolag arbetar mot samma mål. Det finns en särskild processutvecklingsgrupp för bland annat krisberedskap som heter "Bedriva samhällsskydd och beredskap". Av intervjuer framgår att ovan beskrivna PUG inte är aktiv i nuläget, dels på grund av att nyckelpersoner inom gruppen slutat, dels då en omorganisation av gruppen ska göras.

Intervjupersoner uppger att kommunen för ca fem år sedan genomförde en omorganisation. Vid denna omorganisation har funktioner som tidigare funnits lokaliserade i förvaltningarna konsoliderats centralt till serviceförvaltningen. Exempelvis

³ Beslutad av fullmäktige. Beslutsdatum och §§ framgår ej.

2023-06-14

hade förvaltningarna egna säkerhetssamordnare, vilka inte längre finns kvar inom respektive förvaltning. Dessa hade till viss del uppdrag inom krisberedskap och det har funnits ett glapp att ersätta dessa resurser med nya funktioner i förvaltningarna. Ett undantag är serviceförvaltningen, där ledningsgruppen prioriterat att ha en beredskapssamordnare inom förvaltningen som stöd i säkerhetsarbetet.

Intervjupersoner menar att avsaknad av säkerhetssamordnare har påverkat förutsättningarna i förvaltningarnas säkerhetsarbete. Exempelvis har vissa förvaltningar haft svårt att möta upp med resurser för olika processer som behöver genomföras, bland annat kring åtgärder för att stärka kontinuiteten samt uppföljning av det arbete som genomförts utifrån tidigare risk- och sårbarhetsanalys.

Serviceförvaltningens prioritering att ha en egen beredskapssamordnare uppges ha medfört att serviceförvaltningens verksamheter haft ett nära och tillgängligt stöd i arbetet. Detta har bidragit till att de kommit längre i sitt arbete med kontinuitetsplanering jämfört med resterande förvaltningar. Beredskapssamordnaren vid serviceförvaltningen har inom sitt uppdrag möjlighet att stötta andra förvaltningar i deras säkerhetsarbete. Stödet kan vid behov avropas av de andra förvaltningarna, exempelvis för risk- och sårbarhetsanalysarbetet.

Att förvaltningarna haft olika förutsättningar att bedriva säkerhetsarbetet har enligt intervjupersoner medfört vissa samordningssvårigheter, exempelvis för kontinuitetsplaneringen, vilket beskrivs i avsnitt 3.2.2.

Av intervjuer framgår att efterlevnad av styrande dokument inte upplevs som tillräcklig i kommunens verksamheter då dessa inte är tillräckligt förankrade. Det innebär att vissa processer och aktiviteter inte har genomförts i enlighet med de krav som ställs. Intervjupersoner menar dock att det inför det arbete som pågår 2023 med risk- och sårbarhetsanalyser har tydliggjorts vad som förväntas av respektive verksamhet samt att processtöd funnits från kommunledningskontoret vilket lyfts som positivt.

3.1.1 Bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsen genom styrande dokument har tillsett en tydlig organisation- och ansvarsfördelning för krisberedskapsarbetet och tillhörande kontinuitetsplanering. Vi bedömer dock att de styrande dokumenten inte är tillräckligt förankrade så att ansvar och aktiviteter i arbetet genomförts fullt ut i enlighet med de krav som ställs.

Vi ser positivt på de förstärkningar som gjorts inom kommunledningskontorets säkerhetsfunktion. Vi uppfattar att detta kan bidra till att krisberedskapsarbetet och framför allt arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser och tillhörande kontinuitetsplanering stärks med en tydligare process och sker med större delaktighet från respektive verksamhet. Det nya arbetssättet medför därtill förutsättningar att arbetet kan samordnas på ett mer effektivt sätt.

Vi bedömer dock, baserat på konsolideringen av säkerhetsfunktioner under kommunens omorganisation, att kommunstyrelsen bör tillse att förvaltningarna har tillräckliga resurser och kompetens för att bedriva kontinuitetsplanering.

3.2 Risk- och sårbarhetsanalys samt kontinuitetsplanering

3.2.1 Process för risk- och sårbarhetsanalys

Enligt MSB:s föreskrifter för kommuners risk- och sårbarhetsanalyser⁴ ska kommunen senast den 31 oktober under det första kalenderåret efter ordinarie val till kommunfullmäktige ställa samman och rapportera resultatet av sitt arbete med risk- och sårbarhetsanalys. Rapportering görs till Länsstyrelsen.

I kommunens Plan för krisberedskap 2020–2023⁵ beskrivs processen för risk- och sårbarhetsanalys. Här framgår att kommunens risk- och sårbarhetsanalysarbete ska utgå från FORSA-modellen.⁶ Länsstyrelsen i Södermanlands län har tagit fram en reviderad modell av FORSA, vilken kommunen använder för att ha ett gemensamt arbetssätt med andra kommuner i närområdet.

Kommunen ska använda samma struktur, bedömningsskalor och matriser som framgår av FORSA samt Myndigheten för samhällsskydds och beredskaps (MSB:s) vägledning för risk- och sårbarhetsanalys. Risk- och sårbarhetsanalyserna ska vara strukturerade enligt nedan:

- Metod
- Riskidentifiering
- Riskanalys
- Riskutvärdering
- Förmågebedömning
- Sårbarhetsanalys
- Resultat
- Fortsatt arbete

Risk- och sårbarhetsanalyser ska vara en fortlöpande process och arbetet med kontinuitetsplaneringen avser säkerställa ett återkommande arbete med krisberedskap inom samtliga verksamheter inom kommunen.

I arbetet som genomfördes med risk- och sårbarhetsanalys under 2019 beskrivs av intervjuade att arbetet i hög grad genomfördes på ledningsnivå vilket innebar att de olika verksamheterna inte var involverade i analyser och riskvärdering. Det ledde i sin tur till att krisberedskapsarbetet inte genomfördes med en tillräcklig förankring i samtliga verksamheter och de underlag som togs fram inte utgjort en operativ styrning av det fortsatta arbetet utom för vissa särskilda åtgärder.

⁴ MSBFS 2015:5

⁵ Beslutad av kommunfullmäktige. Beslutsdatum eller §§ framgår ej.

⁶ FOI:s modell för Risk- och sårbarhetsanalyser – FORSA,

2023-06-14

Kommunen beslutar årligen om en årsplan för krisberedskapsarbetet. Vi har tagit del av årsplan för 2023.⁷ I årsplanen anges fokusområden för arbetet, i årets plan anges bland annat nedan fokusområden:

- Revidera risk- och sårbarhetsanalyser samt uppdatera kontinuitetsplaner
- Minska sårbarheter gällande informationssäkerhetsfrågor och i synnerhet cybersäkerhet

Intervjuade beskriver att det vid tiden för granskningen pågår ett arbete inom samtliga verksamheter med risk- och sårbarhetsanalyser som sedan ska sammanställas till den kommungemensamma risk- och sårbarhetsanalysen. Förvaltningarna har kommit olika långt i sitt arbete där vissa har slutfört sitt arbete medan det pågår för andra förvaltningar. Vi har tagit del av exempel och utdrag av vissa nämnders risk- och sårbarhetsanalyser. Vi konstaterar att beroenden av robust it-infrastruktur och tillgång till digitala informationssystem och information är väsentliga delar som beaktas i riskbedömning och tillhörande konsekvensbeskrivningar.

Som stöd i förvaltningarnas process med risk- och sårbarhetsanalyser deltar utsedd funktion från kommunledningskontoret som har ett uttalat ansvar för arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser. Serviceförvaltningens beredskapssamordnare leder och samordnar säkerhetsarbetet inom serviceförvaltningen och bistår också till viss del i andra förvaltningars arbete utifrån behov.

Det stöd som tillhandahållits för risk- och sårbarhetsanalyser upplevs som positivt och beskrivs ha bidragit till att tydliggöra arbetssätt och metoder i krisberedskapsarbetet. Samtidigt beskriver intervjuade (bortsett från serviceförvaltningens verksamheter) en farhåga att de inte kommer att få det stöd som de har behov av i den fortsatta processen med åtgärder och för att upprätta uppdaterade kontinuitetsplaner. Detta mot bakgrund att det finns risk att tillgängliga resurser inte räcker till och det finns en uppfattning att de har behov av både kompetens och stöd i det operativa arbetet.

3.2.2 Risk för it-bortfall och tillhörande kontinuitetsplanering

Vi har tagit del av kommunens riskanalys och åtgärdsförslag för krisberedskap för perioden 2020–2023.⁸ Underlaget innehåller bland annat information rörande kontinuitetsplaner. Det framgår att kommunens nämnder och bolag är ansvariga för att ta fram risk- och sårbarhetsanalyser samt att kontinuitetsplaner tas fram utifrån riskanalyserna. Kontinuitetsplaner ska tas fram både för förvaltningar och på kommunövergripande nivå.

I riskanalysen ingår bland annat ett scenario för cyberattacker att använda som underlag i bedömningen, detta är framtaget av Länsstyrelsen.

I riskbedömningen ingår identifierade risker med koppling till it-avbrott:

- Störning eller avbrott av tele/IT, störningar i telefoni, IT, störningar i verksamhetssystem
- Cyberattacker

⁷ Beslutad av fullmäktige 2022-11-10 2022.

⁸ Fastställd av kommunledningen 2019-09-18.

2023-06-14

Av dokumentet framgår dock att scenariot endast bedömts på övergripande kommunnivå och intervjupersoner menar att det i den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalysen inte inkluderats. Det saknas enligt uppgift en övergripande kontinuitetsplanering.

De åtgärder som det bedömdes finnas behov av för att möta risker har enligt intervjuade i olika grad hanterats. Intervjuades uppfattning är dock att de åtgärder som genomförts främst har berört andra områden än it-avbrott och cyberattacker. Exempel som lyfts är reservkraft och livsmedelsförsörjning.

3.2.2.1 Stickprov

Som del i metoden för granskningen har stickprov ingått. Stickproven var tänkta att genomföras genom en bedömning av ett antal inhämtade kontinuitetsplaner från respektive nämnd för att bedöma följande:

1. Har it-avbrott eller cyberattacker inkluderats som händelse/scenario i nämndens risk- och sårbarhetsanalys?
2. Har it-avbrott eller cyberattacker som händelse/scenario inkluderats i kontinuitetsplaneringen?
3. Innehåller kontinuitetsplanen i tillräcklig grad beskrivningar och en planering för hur verksamheten ska upprätthållas i händelse av it-avbrott eller cyberattacker?
4. Har aktuella kontinuitetsplaner testats för att utvärdera om de skulle vara tillräckliga i händelse av it-avbrott eller om det finns behov av att utveckla och komplettera dessa?

Eftersom vissa underlag inom krisberedskapsarbetet är belagda med sekretess eller kan innehålla information som om den publiceras, skulle utgöra en sårbarhet för kommunen, så beskrivs inte kontinuitetsplaner eller motsvarande underlag på detaljnivå i rapporten.

Vi har tagit del av exempel på underlag som finns inom de olika verksamheter som ingår i granskningens avgränsning. Det är endast två av dessa dokument som har titeln kontinuitetsplan. Av kontinuitetsplanernas innehåll kan vi dock konstatera att det saknas planering över hur verksamheten kan upprätthållas eller vilka alternativa arbetssätt som ska träda in vid it-avbrott eller cyberattacker.

I avsaknad av dokument som benämns kontinuitetsplan har vi i viss mån inkluderat en analys av andra inhämtade underlag för att bedöma om det finns likvärdig information för att bibehålla kontinuitet i samhällsviktiga verksamheter vid it-avbrott eller cyberattacker.

De underlag som vi tagit del av i granskningen är bland annat risk- och sårbarhetsanalyser, åtgärdsplaner samt krisledningsplaner. Ett dokument som vi tagit del av är en Rutin för att säkerställa brukarens vård och stöd vid IT-avbrott som är upprättat inom vård- och omsorgsförvaltningen. Vi noterar att rutinen innehåller uppgifter som vid kortare avbrott skulle kunna utgöra ett tillräckligt underlag för att upprätthålla kontinuiteten. Rutinen tydliggör krav om att aktuell information och dokumentation om brukare finns tillgängligt i pappersakter, pärmar och liknande. Det finns därtill dokumenterade kontaktvägar till andra parter (interna och externa) som har

2023-06-14

tillgång till viss information om brukare och patienter i händelse av att verksamheten inte har tillgång via egna system.

Övriga planer och underlag vi tagit del av saknar likvärdighet i utformning och omfattning vilket indikerar att det inte tidigare funnits en samordning och reglering över vad en kontinuitetsplan är och vad den behöver innehålla. Underlagen som vi tagit del av innehåller begränsad eller ingen information om hur verksamheterna ska upprätthållas i händelse av att tillgång till it, system och information.

Enligt uppgift från intervjuade har inga tester eller övningar genomförts av befintliga planer och rutiner utifrån händelsen it-avbrott. Det har dock på koncernledningsnivå genomförts en dialogövning avseende cyberattack och ytterligare övningar planeras att genomföras under hösten 2023.

Som komplement till de underlag vi tagit del av har muntliga beskrivningar gjorts för hur verksamheter har vissa rutiner och åtgärder på plats för att hantera it-bortfall för vissa aktiviteter. Exempelvis inom måltidsverksamheten finns rutiner för att skriva ut listor med information för beställning och planering för att kunna upprätthålla verksamheten under en acceptabel period. Inom försörjningsstöd finns alternativa sätt att göra utbetalningar eller för att säkerställa att individer kan få tillgång till medel utan att överföringar av utbetalningar kan göras.

Samtliga intervjuade beskriver dock att flertalet av de arbetssätt och rutiner som finns på plats endast skulle fungera under en begränsad tid och att ett längre it-bortfall skulle medföra allvarliga konsekvenser.

Det arbete som pågår i nuläget med uppdaterade risk- och sårbarhetsanalyser och tillhörande kontinuitetsplanering med stöd från beredskapssamordnare från kommunledningskontoret och serviceförvaltningen har gjort att flera verksamheter identifierat att tidigare åtgärder och kontinuitetsplaner (eller motsvarande underlag) inte varit tillräckligt utvecklade att utgå från i händelse av it-bortfall eller begränsad tillgång till system och information. De har även identifierat att det finns väsentliga beroenden mellan förvaltningarna, mellan förvaltningar och kommunala bolag samt till externa parter som inte i tillräcklig grad beaktats och inkluderats i tidigare bedömningar och åtgärder.

Intervjuade beskriver att beroendet av it, information och system samt tillhörande risker för it-avbrott och/eller cyberattack har fått ökat fokus i det arbete som genomförs i nuläget.

3.2.3 Bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsen i styrande dokument har tydliggjort kommunens process för risk- och sårbarhetsanalyser och tillhörande krav om kontinuitetsplanering för samhällsviktig verksamhet.

Emellertid har processen inte varit tillräckligt förankrad i kommunens verksamheter och vår bedömning är att nuvarande risk- och sårbarhetsanalyser (från 2019) inte i enlighet med styrningen har utgjort underlag för kontinuitetsplanering.

Våra stickprov visar att de underlag som är upprättade inte i tillräcklig grad beaktat hur verksamheter ska och kan upprätthållas i händelse av it-avbrott. Vår bedömning är att de planer som i nuläget finns inte är tillräckliga som planering för att säkerställa

2023-06-14

verksamheternas kontinuitet vid it-avbrott utan alltför stor skadeverkan vilket är förenat med allvarliga risker.

Det pågår i nuläget ett aktivt arbete med att uppdatera risk- och sårbarhetsanalyser och att ta fram kontinuitetsplaner. Av de exempel vi tagit del av i stickprov kan vi konstatera att it-avbrott är inkluderat i processen som en väsentlig risk att hantera. Arbetet med kontinuitetsplaneringen är dock inte färdigställt vid tid för granskningen så att vi kan bedöma om dessa är tillräckliga.

Styrelse och nämnder har inte säkerställt att övningar genomförts för att testa den planering och de rutiner som finns framtagna för att säkerställa kontinuiteten i verksamheterna i händelse av it-avbrott.

3.3 Uppföljning av kontinuitetsplaneringen

Som vi beskrivit tidigare så uppfattas inte styrdokument tillräckligt förankrade så att aktiviteter, åtgärder och uppföljning genomförts i enlighet med de krav som ställs i styrdokument och underlag. Intervjupersoner menar att det även till viss del är en konsekvens av att resurser saknats både inom kommunledningskontorets säkerhetsfunktion och inom respektive förvaltning efter att säkerhetssamordnarna i förvaltningarna konsoliderats.

Av intervjuer framgår att uppföljning inte gjorts i tillräcklig utsträckning, exempelvis har inte någon uppföljning eller kontroll gjorts över att kontinuitetsplaner finns för samtliga samhällsviktiga verksamheter i enlighet med krav i styrande dokument. Enligt styrande dokument ska analyser tillsammans med identifierade åtgärder årligen följas upp och rapporteras till kommunstyrelsen. Av intervjuer framgår att detta inte har genomförts.

Vi noterar att uppföljningsformer beskrivs som en del i kommunens nya process för risk- och sårbarhetsanalys.

3.3.1 Bedömning

Vi bedömer att styrelser och nämnder inte har ett systematiskt arbetssätt genom internkontroll eller annan uppföljning att nödvändiga kontinuitetsplaner samt rutiner för att upprätthålla verksamhet finns och är aktuella. Detta då uppföljning inte har gjorts och granskningen visar att kontinuitetsplaner saknas till stor del.

Vi bedömer att både kommunstyrelsen och nämnderna har brustit i sitt ansvar då de inte säkerställt att tillräckliga kontinuitetsplaner finns för kommunens samhällsviktiga verksamheter i enlighet med krav i styrdokument och MSB:s föreskrifter. Detta riskerar att leda till att samhällsviktiga verksamheter inte kan upprätthållas i en godtagbar nivå i händelse av it-avbrott eller andra väsentliga händelser med påverkan på kontinuiteten.

Vi ser dock att den uppdaterade processen för risk- och sårbarhetsanalys är mer systematisk och inkluderar uppföljningsformer. Om den nya processen förankras i kommunens verksamheter finns det förutsättningar att uppföljningen av kontinuitetsplaneringen framgent kan stärkas.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen och de nämnder som ingår i granskningen inte har tillsett en tillräckning styrning och uppföljning av kontinuitetsplaneringen. Vi ser därigenom en risk att de underlag som i nuläget finns tillgängliga inte skulle vara tillräckliga som planering i händelse av it-avbrott.

Ansvar och processen för risk- och sårbarhetsanalys inklusive kontinuitetsplanering är tydliggjord genom styrande dokument men de aktiviteter som det ställs krav om har inte genomförts. Det saknas därför i stora delar underlag i form av riskanalyser, åtgärder samt kontinuitetsplanering i händelse av it-avbrott.

Genom de stickprov av underlag som gjorts i granskningen konstaterar vi att verksamheternas kontinuitet vid it-avbrott inte beaktats i tillräcklig utsträckning vare sig i risk- och sårbarhetsanalyser eller i tillhörande kontinuitetsplanering. Vi bedömer att både kommunstyrelsen och nämnderna brustit i sitt ansvar då de inte har säkerställt att kontinuitetsplaner finns för kommunens samhällsviktiga verksamheter i enlighet med kommunens egna styrdokument och MSB:s föreskrifter. Vi bedömer att detta är förenat med risker, så som att samhällsviktiga verksamheter inte kan upprätthållas till en tillfredsställande nivå vid it-avbrott.

Vår granskning har samtidigt visat att kommunen i sitt pågående arbete med risk- och sårbarhetsanalys har gjort förstärkningar med stödresurser som bistår som processledare i verksamheternas arbete. I den tydliggjorda processen ingår att utifrån risk- och sårbarhetsanalyser fortsätta processen med en tillhörande kontinuitetsplanering. Förutsatt att den nya processen förankras i kommunens samtliga verksamheter och arbetet slutförs finns förutsättningar att kontinuitetsplaneringen kan stärkas.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen, i deras övergripande ansvar att:

- Tillse att styrande dokument med bäring på krisberedskapsarbetet är förankrade i kommunens verksamheter.
- Stärka uppföljning eller kontroll att de styrande dokumenten efterlevs avseende processen för risk- och sårbarhetsanalyser med tillhörande kontinuitetsplanering.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen och nämnderna att:

- Tillse att det finns dokumenterade kontinuitetsplaner för samhällsviktig verksamhet och att dessa inkluderar planering vid it-avbrott.
- Säkerställ att övningar genomförs för att testa verksamheternas kontinuitetsplaner och rutiner.
- Stärka uppföljningen, antingen genom internkontroll eller annat systematiskt arbetssätt, för att säkerställa att kontinuitetsplaner finns framtagna för samtliga samhällsviktiga verksamheter.

Eskilstuna kommun

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

2023-06-14

KPMG, dag som ovan

Jenny Thörn

William Andreasson

Mikael Lind

Verksamhetsrevisor

Verksamhetsrevisor

Certifierad kommunal
revisor och kundansvarig

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument.

Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

Revisionsrapport

Eskilstuna Energi & Miljö AB

KPMG AB

2023-06-08

Antal sidor: 11

Eskilstuna Energi & Miljö AB

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

2023-06-08

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Bakgrund	3
2.1	Syfte och revisionsfråga	4
2.2	Avgränsning	4
2.3	Revisionskriterier	5
2.4	Ansvarig styrelse	5
2.5	Metod	5
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Organisation och ansvarsfördelning	6
3.2	Risk- och sårbarhetsanalys samt kontinuitetsplanering	7
3.3	Uppföljning av kontinuitetsplaneringen	10
4	Slutsats	11

1 Sammanfattning

KPMG har av lekmannarevisorerna fått i uppdrag att genomföra en granskning av Eskilstuna Energi & Miljö AB:s kontinuitetsplanering vid händelse av it-avbrott. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Vår sammanfattande bedömning är att bolagsstyrelsen i allt väsentligt har tillsett en styrning och uppföljning av kontinuitetsplaneringen, men konstaterar att det vid tid för granskningen finns risk att det saknas tillräcklig dokumentation (kontinuitetsplaner) för att säkerställa att verksamheter kan upprätthållas vid begränsad tillgång till it.

Revisionsfråga	Bedömning: Ja	Rekommendationer
Är organisation och ansvarsfördelning tydlig avseende kontinuitetsplanering inom respektive verksamhet?	Organisation- och ansvarsfördelning är tydliggjord i styrande dokument. Upprättande av kontinuitetsplaner tillhör verksamhetsansvaret och vi uppfattar att ansvaret är känt och etablerat.	-
Revisionsfråga	Bedömning: Ja	Rekommendationer
Har bolagsstyrelsen etablerat arbetssätt och en tydlig process för arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen?	Processen för risk- och sårbarhetsanalys inklusive kontinuitetsplanering är tydliggjord genom styrande dokument. Vi uppfattar att bolaget arbetar i enlighet med de av kommunfullmäktige beslutade styrdokumenterna som reglerar arbetet med risk- och sårbarhetsanalys som gäller för hela kommunkoncernen.	-
Revisionsfråga	Bedömning: Endast delvis	Rekommendationer
Har styrelsen fastställt kontinuitetsplaner och är dessa tillräckliga som underlag i händelse av störning eller avbrott?	Våra stickprov visar att kontinuitetsplaner saknas. Vår bedömning är att de underlag som i nuläget finns riskerar att inte vara tillräckliga som planering i händelse av it-avbrott. Det pågår ett arbete med att slutföra kontinuitetsplanering för bolagets samtliga verksamheter.	Vi rekommenderar bolagsstyrelsen att tillse att det finns dokumenterade kontinuitetsplaner för den samhällsviktiga verksamheten och att dessa inkluderar planering vid it-avbrott.

Eskilstuna Energi & Miljö AB

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

2023-06-08

Revisionsfråga	Bedömning: Endast delvis	Rekommendationer
Har nämndernas / styrelsernas kontinuitetsplaner en tydlig koppling till genomförd risk- och sårbarhetsanalys?	Bolaget har under slutet av 2022 uppdaterat sin risk- och sårbarhetsanalys. Ett arbete pågår för närvarande med kontinuitetsplanering med utgångspunkt från den gjorda analysen men är vid tid för granskningen inte slutfört.	Vi rekommenderar bolagsstyrelsen att tillse att det pågående arbetet med dokumenterade kontinuitetsplaner slutförs.
Revisionsfråga	Bedömning: Nej	Rekommendationer
Har övning och tester genomförts för att kontrollera att planerna fungerar ändamålsenligt i händelse av störning eller avbrott?	Det har inte genomförts några tester eller övningar för att se att de underlag som finns skulle fungera ändamålsenligt i händelse av it-avbrott.	Vi rekommenderar bolagsstyrelsen att säkerställa att övningar genomförs för att testa verksamheternas kontinuitetsplaner och rutiner med regelbundenhet.
Revisionsfråga	Bedömning: Endast delvis	Rekommendationer
Har styrelsen ett systematiskt arbetssätt genom internkontroll eller annan uppföljning att nödvändiga kontinuitetsplaner samt rutiner för att upprätthålla verksamhet finns och är aktuella?	<p>Bolagsstyrelsen har etablerade uppföljningsrutiner där säkerhetsarbetet ingår.</p> <p>Bolagsstyrelsen har däremot inte genom uppföljning eller kontroll säkerställt att det finns kontinuitetsplaner i enlighet med krav i styrdokument och MSB:s föreskrifter.</p> <p>Vår bedömning är att det därigenom finns risk att verksamheter inte skulle kunna upprätthållas utan allvarlig påverkan eller på en tillräcklig nivå i händelse av it-avbrott.</p>	<p>Vi rekommenderar bolagsstyrelsen att stärka uppföljningen, antingen genom internkontroll eller annat systematiskt arbetssätt, för att säkerställa att kontinuitetsplaner finns framtagna för samtliga samhällsviktiga verksamheter.</p> <p>Därtill bör uppföljning och kontroll inkludera att tester genomförs i enlighet med ovan lämnade rekommendation.</p>

2 Bakgrund

KPMG har av lekmannarevisorerna fått i uppdrag att genomföra en granskning av Eskilstuna Energi & Miljö AB:s (EEM) kontinuitetsplanering vid händelse av it-avbrott. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Lagstiftning¹ gör gällande att kommuner är skyldiga att genomföra risk- och sårbarhetsanalyser, RSA. Arbetet med RSA ska ses som en ständigt pågående process och bör samordnas med övrigt förebyggande arbete i kommunen. Vidare ska kommuner enligt lagstiftningen se till att förtroendevalda och anställda regelbundet får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser.

Enligt den standard² som finns på området handlar kontinuitetshandling/planering om att systematiskt skapa en förmåga att fortsätta bedriva sin verksamhet på en tolerabel nivå, oavsett vilken typ av störning som organisationen utsätts för. Målet är att organisationen ska ha en förmåga att hantera störningar och avbrott i verksamheten så att dessa får en så liten påverkan som möjligt på verksamheten.

Eskilstuna kommun har en beslutad Plan för krisberedskap 2020–2023. Planen gäller för samtliga nämnder och bolag. I den framgår att RSA är en fortlöpande process och det fortsatta arbetet med kontinuitetsplaneringen ska säkerställa ett återkommande arbete med krisberedskap inom respektive verksamhet. Ett av målen är att ta fram kontinuitetsplaner för samhällsviktig verksamhet. I Eskilstuna kommun finns även en beslutad Plan för hantering av händelser, allvarliga händelser och extraordinära händelser. Den gäller för samtliga nämnder och bolag och reglerar att händelser och allvarliga händelser ska hanteras enligt likhets- och ansvarsprincipen och i enlighet med beslutad kontinuitetsplan eller med andra lokala åtgärder.

I Eskilstuna kommuns riktlinjer för informationssäkerhet framgår att informationssäkerhet inom kommunkoncernen ska vara förebyggande och proaktivt, men också ha en god förmåga att kunna hantera incidenter, allvarliga störningar och kriser som ändå kan inträffa.

Inom ramen för det kommunala åtagandet finns en rad samhällsviktiga funktioner, vilka om de inte fungerar kan leda till skada för såväl enskilda individer som samhället i stort. Dessa samhällsviktiga funktioner behöver fungera varje dag även om incidenter inträffar och det för verksamheten är ett så kallat onormalt läge. Den digitala transformationen innebär att det har skapats ett beroende av kontinuerligt fungerande informations- och kommunikationsteknik. Det ökande beroendet till it- och informationssystem leder också till att ett bortfall av dessa kritiska tillgångar får större konsekvenser än tidigare. För att undvika allvarlig påverkan på samhället krävs därför väl genomarbetade, förankrade och testade kontinuitetsplaner.

Med anledning av ovanstående drar kommunens revisorer och lekmannarevisorer slutsatsen i sin riskanalys, att arbetet med kontinuitetsplanering behöver granskas.

¹ Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

² SS 22304:2014 Samhällssäkerhet – Ledningssystem för kontinuitet

2023-06-08

2.1 Syfte och revisionsfråga

Syftet med granskningen är att bedöma om bolagsstyrelsen har tillsett en tillräckning styrning och uppföljning av kontinuitetsplaneringen, för säkerställa att verksamheter kan upprätthållas vid begränsad tillgång till it.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Är organisation och ansvarsfördelning tydlig avseende kontinuitetsplanering inom respektive verksamhet?
- Har kommunstyrelsen etablerat arbetssätt och en tydlig process för arbetet med den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalysen?
- Har nämnder och bolag fastställt kontinuitetsplaner och är dessa tillräckliga som underlag i händelse av störning eller avbrott?
- Har nämndernas och bolagens kontinuitetsplaner en tydlig koppling till genomförd risk- och sårbarhetsanalys?
- Har övning och tester genomförts för att kontrollera att planerna fungerar ändamålsenligt i händelse av störning eller avbrott?
- Har styrelser och nämnder ett systematiskt arbetssätt genom internkontroll eller annan uppföljning att nödvändiga kontinuitetsplaner samt rutiner för att upprätthålla verksamhet finns och är aktuella?

2.2 Avgränsning

Granskningen tar sin utgångspunkt i it-störningar som har påverkan på den dagliga verksamheten och som ställer krav på att det finns en beredskap för att kunna upprätthålla verksamheten även under onormala förhållanden. I detta fall avses it-störningar som påverkar bolagets förmåga att genomföra sitt uppdrag och att it-störningen får betydelse för nämndernas och bolagens relation eller leverans till medborgarna.

Granskningen avser inte ta del av underlag eller information som är säkerhetsskyddsklassad.

Arbetet med risk- och sårbarhetsanalys i sin helhet är inte föremål för granskningen, dock omfattar detta arbete viktiga komponenter som utgör underlag för bolagens arbete i framtagandet av kontinuitetsplaner eller andra lokala åtgärder.

Granskningen omfattar kontinuitetsplaner som granskade bolag har upprättat för att säkerställa att verksamheten ska kunna bedrivas även under onormala förhållanden.

Eskilstuna Energi & Miljö AB

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

2023-06-08

2.3 Revisionskriterier

Vi kommer att utgå från följande revisionskriterier:

- Kommunallagen 6 kap. 6 §
- Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och beredskap.
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut:
 - Plan för Krisberedskap 2020–2023 (KFKS/2019:193)
 - Plan för hantering av händelser, allvarliga händelser och extraordinära händelser (KSKF/2021:8)
 - Riktlinje för Informationssäkerhet (KSKF/2020:360)

2.4 Ansvarig styrelse

Granskningen avser bolagsstyrelsen i Eskilstuna Energi & Miljö AB.

2.5 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, stickprov och intervjuer/avstämningar med berörda tjänstemän.

Stickprov kommer att genomföras av ett antal kontinuitetsplaner inom bolagets verksamheter. Kontinuitetsplanerna och annat underlag kan omfattas av sekretess enligt Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) 18 kap §13, eller av annan anledning vara känsliga. Vi kommer således inte beskriva kontinuitetsplaner eller motsvarande underlag på detaljnivå i rapporten.

3 Resultat av granskningen

3.1 Organisation och ansvarsfördelning

Kommunfullmäktige har beslutat om Plan för krisberedskap 2020–2023 som även omfattar samtliga kommunala bolag. I planen beskrivs mål och inriktning för krisberedskapsarbetet. Det anges att kommunen (där bolagen räknas in) ska ha god kunskap om sådana risker och sårbarheter som kan påverka den egna verksamheten; en god förmåga att bedriva verksamhet vid extraordinär händelse samt en god förmåga att vid extraordinär händelse kunna samverka med andra aktörer, gällande information och resurser.

I Plan för krisberedskap 2020–2023³ finns beskrivning av koncernens övergripande styrning och ansvarsfördelning för arbetet med krisberedskap. Kommunen har ett verksamhetsansvar som innebär att den ansvarar för att den samhällsviktiga verksamhet som kommunen bedriver även ska fungera vid samhällsstörningar, extraordinära händelser och höjd beredskap. Av planen framgår att krisberedskapsarbetet leds och samordnas av kommunledningskontoret inom Eskilstuna kommun.

Verksamheten inom Eskilstuna Energi och Miljö AB bedrivs av det gemensamma dotterbolaget Eskilstuna Strängnäs Energi och Miljö AB, ESEM. Inom ESEM finns en säkerhetsavdelning. Bolaget har på senare år förstärkt med resurser för säkerhetsarbetet för att möta stärkta regler och krav för samhällsviktig verksamhet samt för att möta samtida hot och risker. Säkerhetsavdelningen består i nuläget av fem tjänster som arbetar dedikerat med säkerhetsfrågor inom olika områden. Bland annat finns funktioner med ansvar för informationssäkerhet samt it- och cybersäkerhet. Intervjuade beskriver därtill att det finns ett etablerat samarbete inom kommunkoncernen där säkerhetsfunktioner i bolag och kommunen träffas regelbundet.

Säkerhetsarbetet är en del i linjeansvaret och det operativa arbetet med riskanalyser och åtgärdsplaner sker inom respektive affärsområde och leds av ansvarig chef. Detta innebär att ansvar för kontinuitetsplaneringen, exempelvis över hur verksamheten ska upprätthållas vid ett allvarigare it-avbrott, ingår i ansvaret hos ansvariga chefer. En utvecklingsledare med inriktning krisberedskap och övrig säkerhet från bolagets säkerhetsavdelning leder och finns som stöd i verksamheternas arbete med risk- och sårbarhetsanalyser och tillhörande åtgärder. Rollen har även en kontrollerande funktion och följer upp arbetet.

3.1.1 Bedömning

Vi bedömer att organisation- och ansvarsfördelning avseende kontinuitetsplaneringen inom bolaget är tydlig. Vi ser positivt på att det finns en utsedd medarbetare som agerar som huvudsakligt stöd i processen med risk- och sårbarhetsanalysen och kontinuitetsplaneringen vilket medför ett samordnat och likvärdigt arbetssätt i hela bolaget. Funktionen har därtill säkerställt att processer och planer dokumenteras och att bolagets arbete kan samordnas inom kommunkoncernen.

³ Beslutad av fullmäktige. Beslutsdatum och §§ framgår ej.

3.2 Risk- och sårbarhetsanalys samt kontinuitetsplanering

3.2.1 Process för risk- och sårbarhetsanalys

Enligt MSB:s föreskrifter för kommuners risk- och sårbarhetsanalyser⁴ ska kommunen senast den 31 oktober under det första kalenderåret efter ordinarie val till kommunfullmäktige ställa samman och rapportera resultatet av sitt arbete med risk- och sårbarhetsanalys. Rapportering görs till Länsstyrelsen.

I kommunens Plan för krisberedskap 2020–2023⁵ beskrivs processen för risk- och sårbarhetsanalys. Här framgår att kommunens risk- och sårbarhetsanalysarbete ska utgå från FORSA-modellen.⁶ Länsstyrelsen i Södermanlands län har tagit fram en reviderad modell av FORSA, vilken kommunen använder för att ha ett gemensamt arbetssätt med andra kommuner i närområdet.

Kommunen ska använda samma struktur, bedömningsskalor och matriser som framgår av FORSA samt Myndigheten för samhällsskydds och beredskaps (MSB:s) vägledning för risk- och sårbarhetsanalys. Risk- och sårbarhetsanalyserna ska vara strukturerade enligt nedan:

- Metod
- Riskidentifiering
- Riskanalys
- Riskutvärdering
- Förmågebedömning
- Sårbarhetsanalys
- Resultat
- Fortsatt arbete

Risk- och sårbarhetsanalyser ska vara en fortlöpande process och arbetet med kontinuitetsplaneringen avser säkerställa ett återkommande arbete med krisberedskap inom samtliga verksamheter inom kommunen.

Kommunen beslutar årligen om en årsplan för krisberedskapsarbetet. Vi har tagit del av årsplan för 2023.⁷ I årsplanen anges fokusområden för arbetet, i årets plan anges bland annat nedan fokusområden:

- Revidera risk- och sårbarhetsanalyser samt uppdatera kontinuitetsplaner
- Minska sårbarheter gällande informationssäkerhetsfrågor och i synnerhet cybersäkerhet

EEM utgår från den reviderade FORSA-modell som ska användas för risk- och sårbarhetsanalys enligt Plan för krisberedskap. Intervjupersoner uppger att bolaget

⁴ MSBFS 2015:5

⁵ Beslutad av kommunfullmäktige. Beslutsdatum eller §§ framgår ej.

⁶ FOI:s modell för Risk- och sårbarhetsanalyser – FORSA,

⁷ Beslutad av fullmäktige 2022-11-10 2022.

2023-06-08

också nyttjar övrigt stödmaterial som tillhandahålls av kommunen inom krisberedskapsområdet.

En beredskapssamordnare finns som stöd i verksamheternas arbete med risk- och sårbarhetsanalyser och tillhörande kontinuitetsplanering. Funktionen har både en stödjande och kontrollerande roll och ger uppdrag och anvisningar till chefer samt följer upp att aktiviteter genomförs. Beredskapssamordnaren arbetar enligt beslutad metod för risk- och sårbarhetsanalyser och dokumenterar arbetet.

Intervjuade beskriver att de arbetar med risk- och sårbarhetsanalyser mer frekvent än de kommunala verksamheterna. Bolaget, som bedriver samhällsviktig verksamhet (som även är identifierad som samhällsviktig utifrån NIS-direktivets reglering) genomförde ett omfattande arbete med risk- och sårbarhetsanalyser under 2022 där samtliga scenarios som MSB tagit fram inkluderades i analysen. Det finns därigenom en genomarbetad och aktuell risk- och sårbarhetsanalys där it- och cybersäkerhet är väsentliga områden som inkluderats i bedömningar. Intervjupersoner menar att man således har tillräckliga underlag till den koncernövergripande risk- och sårbarhetsanalysen som sammanställs under 2023.

3.2.2 Risk för it-bortfall och tillhörande kontinuitetsplanering

Vi har tagit del av kommunens riskanalys och åtgärdsförslag för krisberedskap för perioden 2020–2023.⁸ Underlaget innehåller bland annat information rörande kontinuitetsplaner. Det framgår att kommunens nämnder och bolag är ansvariga för att ta fram risk- och sårbarhetsanalyser samt att kontinuitetsplaner tas fram utifrån riskanalyserna. Kontinuitetsplaner ska tas fram både för förvaltningar och på kommunövergripande nivå.

Av intervjuer framgår att bolaget i nuläget har ett pågående arbete med att uppdatera och färdigställa kontinuitetsplaner. Intervjupersoner beskriver att dessa utgår från risk- och sårbarhetsanalysen där verksamheterna identifierat kritiska sårbarheter och beroenden, bland annat för it-avbrott och cyberattacker.

Arbetet med kontinuitetsplanering uppges ha pausats en period eftersom bolaget behövde fokusera på informationssäkerhetsarbetet där bland annat ett arbete med informationsklassningar behövde prioriteras som hade betydelse för det fortsatta arbetet med kontinuitetsplaneringen.

Status i arbetet med kontinuitetsplaneringen uppges vara att säkerhetsavdelningen har bearbetat material och upprättat dokumentation som överlämnats till ansvariga chefer för fortsatt arbete med åtgärder och planering. Intervjupersoner uppger att kontinuitetsplanerna ännu inte förankrats hos medarbetare då de inte är helt färdigställda. Som vi nämnt tidigare så följer utvecklingsledaren regelbundet upp att åtgärder vidtas och att kontinuitetsplaneringen färdigställs och hålls uppdaterad.

Intervjupersoner lyfter att bolaget inte har gjort några övningar utifrån händelse av it-avbrott för att testa om kontinuitetsplaneringen är tillräcklig men att det finns inplanerade övningstillfällen under 2023.

⁸ Fastställd av kommunledningen 2019-09-18.

2023-06-08

3.2.2.1 Stickprov

Som del i metoden för granskningen har stickprov ingått. Stickproven var tänkta att genomföras genom en bedömning av ett antal inhämtade kontinuitetsplaner från respektive nämnd för att bedöma följande:

1. Har it-avbrott eller cyberattacker inkluderats som händelse/scenario i nämndens risk- och sårbarhetsanalys?
2. Har it-avbrott eller cyberattacker som händelse/scenario inkluderats i kontinuitetsplaneringen?
3. Innehåller kontinuitetsplanen i tillräcklig grad beskrivningar och en planering för hur verksamheten ska upprätthållas i händelse av it-avbrott eller cyberattacker?
4. Har aktuella kontinuitetsplaner testats för att utvärdera om de skulle vara tillräckliga i händelse av it-avbrott eller om det finns behov av att utveckla och komplettera dessa?

Eftersom vissa underlag inom krisberedskapsarbetet är belagda med sekretess eller kan innehålla information som om den publiceras skulle utgöra en sårbarhet för kommunen så beskrivs inte kontinuitetsplaner eller motsvarande underlag på detaljnivå i rapporten.

Som vi beskrivit ovan så är inte kontinuitetsplanerna färdigställda vid tid för granskningen. Vi har därigenom inte erhållit några planer att genomföra stickprov på.

3.2.3 Bedömning

Vi bedömer att bolaget i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys genomför arbetet i enlighet med de styrande dokument som kommunfullmäktige beslutat om som gällande inom koncernen. Därtill är vår bedömning att bolaget har etablerat en organisation och struktur där det finns stöd i processen som ger förutsättningar för verksamheterna att analys och bedömningar sker på ett likvärdigt sätt och att åtgärder identifieras för att stärka kontinuiteten.

Vi bedömer att bolagets arbete med kontinuitetsplanering utgår från risk- och sårbarhetsanalysen och inkluderar risker för it-avbrott med tillhörande åtgärder. Bolaget har under slutet av 2022 uppdaterat sin risk- och sårbarhetsanalys. Ett arbete pågår för närvarande med kontinuitetsplanering med utgångspunkt från den gjorda analysen men är vid tid för granskningen inte slutfört. Mot bakgrund av att arbetet med kontinuitetsplaneringen inte är färdigställt kan vi inte uttala oss över om planerna skulle vara tillräckliga i händelse av it-avbrott. Vi kan inte utesluta att de underlag som i nuläget finns riskerar att inte vara tillräckliga som planering i händelse av it-avbrott.

Vår bedömning är att styrelsen inte har säkerställt att övningar genomförts för att testa den planering och de rutiner som funnits inom bolaget för att säkerställa kontinuiteten i verksamheterna i händelse av it-avbrott.

Eskilstuna Energi & Miljö AB

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

2023-06-08

3.3 Uppföljning av kontinuitetsplaneringen

Av intervjuer framgår att styrelsen löpande hålls uppdaterade rörande säkerhetsarbetet. Intervjupersoner lyfter särskilt att styrelsens intresse för frågorna är stort och har ökat med anledning av den senaste tidens förändrade säkerhetsläge. Bland annat hade styrelsen under sina strategidagar ett fokus på säkerhetsarbetet med föreläsningar av cybersäkerhetsexperter och jurister.

Därtill uppges att arbetet följs upp genom ordinarie internkontrollprocess.

3.3.1 Bedömning

Vi bedömer att styrelsen har ett systematiskt arbetssätt genom internkontroll och annan löpande uppföljning av säkerhetsarbetet. Bolagsstyrelsen har däremot inte genom uppföljning eller kontroll säkerställt att det finns kontinuitetsplaner i enlighet med krav i styrdokument och MSB:s föreskrifter.

Vår bedömning är därigenom att det vid tid för granskningen finns risk att verksamheter inte skulle kunna upprätthållas utan allvarlig påverkan eller på en tillräcklig nivå i händelse av it-avbrott. Dock vill vi framhålla att det, som vi beskrivit tidigare, pågår ett arbete att slutföra arbetet med kontinuitetsplanering och att det finns etablerade uppföljningsrutiner genom säkerhetsavdelningen, att arbetet med kontinuitetsplaner samt rutiner för att upprätthålla verksamhet slutförs.

Vi ser positivt på att bolagsstyrelsen är involverad i frågorna och att styrelsen gett bolaget ekonomiska förutsättningar att stärka organisationen med kompetens och processer för en ökad säkerhet, både avseende krisberedskap och även inom informationssäkerhetsområdet.

2023-06-08

4 Slutsats

Vår sammanfattande bedömning är att bolagsstyrelsen har tillsett en tillräckning styrning och uppföljning av kontinuitetsplaneringen, men konstaterar att det vid tid för granskningen finns risk att det saknas tillräcklig dokumentation (kontinuitetsplaner) för att säkerställa att verksamheter kan upprätthållas vid begränsad tillgång till it.

Vår bedömning baseras på att organisations- och ansvarsfördelningen är tydlig där ansvar i enlighet med styrande dokument är känt och etablerat. Vi ser det som positivt att bolaget har gjort förstärkningar inom säkerhetsfunktionen för att möta lagkrav och aktuella hot och risker. De olika affärsområdena erhåller stöd i sitt arbete med risk- och sårbarhetsanalys och tillhörande kontinuitetsplanering, vilket stärker förutsättningarna att arbetet sker på ett likvärdigt och samordnat sätt.

Vi konstaterar att arbetet sker i enlighet med de av kommunfullmäktige beslutade styrdokumenterna. Kontinuitetsplaneringen grundas i risk- och sårbarhetsanalysen men vi konstaterar att arbetet med kontinuitetsplaner pågår vid tid för granskningen och inte är slutfört. Vi har därigenom inte tagit del av några färdigställda planer och kan inte bedöma om de underlag som för tillfället är tillgängliga skulle vara tillräckliga i händelse av it-avbrott. Vi uppfattar dock att det inom en snar framtid ska finnas underlag som ger förutsättningar för att den samhällsviktiga verksamheten ska kunna upprätthållas vid händelse av it-avbrott.

Avslutningsvis bedömer vi att bolagsstyrelsen inte säkerställt att övningar genomförts för att testa kontinuitetsplaner och tillhörande rutiner. Det är av vikt att övningar genomförs, för att testa och förbättra befintliga kontinuitetsplaner och rutiner så att verksamheten kan upprätthållas utan alltför stor skadeverkan i händelse av it-avbrott.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi bolagsstyrelsen att:

- Tillse att arbetet med kontinuitetsplaner slutförs och hålls uppdaterade utifrån aktuella hot och risker och att dessa inkluderar planering vid it-avbrott
- Säkerställa att övningar genomförs för att testa verksamheternas kontinuitetsplaner och rutiner.

Eskilstuna Energi & Miljö AB

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

2023-06-08

KPMG, dag som ovan

Jenny Thörn

William Andreasson

Mikael Lind

Verksamhetsrevisor

Verksamhetsrevisor

Certifierad kommunal
revisor och kundansvarig

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument.

Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

Revisionsrapport

Eskilstuna Kommunfastigheter AB

KPMG AB

2023-08-28

Antal sidor: 10

Eskilstuna Kommunfastigheter AB
Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

2023-08-28

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Bakgrund	3
2.1	Syfte och revisionsfråga	4
2.2	Avgränsning	4
2.3	Revisionskriterier	4
2.4	Ansvarig styrelse	5
2.5	Metod	5
3	Resultat	6
3.1	Organisation och ansvarsfördelning	6
3.2	Risk- och sårbarhetsanalys	7
3.3	Uppföljning av kontinuitetsplaneringen	10
4	Slutsats	11

1 Sammanfattning

KPMG har av lekmannarevisorerna fått i uppdrag att genomföra en granskning av Eskilstuna Kommunfastigheter AB:s (KFAST) kontinuitetsplanering vid händelse av it-avbrott. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Vår sammanfattande bedömning är att bolagsstyrelsen inte har ett formellt krav om kontinuitetsplanering då bolagets verksamhet inte tillhör kategorin samhällsviktig. Vi konstaterar att det inom bolaget finns tillgång till vissa underlag och manuella rutiner för att hantera it-avbrott.

Revisionsfråga	Bedömning: Ja	Rekommendationer
Är organisation och ansvarsfördelning tydlig avseende kontinuitetsplanering inom respektive verksamhet?	Organisation- och ansvarsfördelning är tydliggjord i styrande dokument. Upprättande av kontinuitetsplaner tillhör verksamhetsansvaret och vi uppfattar att ansvaret är känt och etablerat.	-
Revisionsfråga	Bedömning: Ja	Rekommendationer
Har bolagsstyrelsen etablerat arbetssätt och en tydlig process för arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen?	Processen för risk- och sårbarhetsanalys är tydliggjord genom styrande dokument. Vi uppfattar att bolaget arbetar i enlighet med de av kommunfullmäktige beslutade styrdokumenterna som reglerar arbetet som gäller för hela kommunkoncernen.	-
Revisionsfråga	Bedömning: Endast delvis	Rekommendationer
Har styrelsen fastställt kontinuitetsplaner och är dessa tillräckliga som underlag i händelse av störning eller avbrott?	Bolaget har inte formella krav om dokumenterade kontinuitetsplaner. Detta då verksamheten inte ingår i MSB:s lista över samhällsviktiga funktioner och kommunkoncernens interna styrdokument endast ställer krav om kontinuitetsplanering för samhällsviktig verksamhet. Vi bedömer att det till viss del finns underlag och processer för att upprätthålla verksamheten vid it-avbrott, exempelvis genom manuell hantering och övervakning. Vi vill dock poängtera vikten av dokumenterade rutiner och planer då it-bortfall genom cyberattack eller intrång ofta är förenat med stora konsekvenser där det finns risk för drabbade verksamheter att lida både ekonomisk skada och förtroendeskada.	Vi rekommenderar bolagsstyrelsen att se över den dokumentation som finns, så att underlag skulle vara tillräckliga som rutiner och planering i händelse av it-bortfall, utan alltför stor skadeverkan för bolagets processer eller information.

Eskilstuna Kommunfastigheter AB

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

2023-08-28

Revisionsfråga	Bedömning: N/A	Rekommendationer
Har nämndernas/styrelsernas kontinuitetsplaner en tydlig koppling till genomförd risk- och sårbarhetsanalys?	Då inga krav om kontinuitetsplaner finns kan inte revisionsfrågan bedömas.	-
Revisionsfråga	Bedömning: N/A	Rekommendationer
Har övning och tester genomförts för att kontrollera att planerna fungerar ändamålsenligt i händelse av störning eller avbrott?	Då inga krav om kontinuitetsplaner finns kan inte revisionsfrågan bedömas.	-
Revisionsfråga	Bedömning: Ja	Rekommendationer
Har styrelsen ett systematiskt arbetssätt genom internkontroll eller annan uppföljning att nödvändiga kontinuitetsplaner samt rutiner för att upprätthålla verksamhet finns och är aktuella?	Vi bedömer att bolagsstyrelsen har etablerat uppföljning av bolagets säkerhetsarbete och att it-avbrott har ingått som delar i denna uppföljning. Som vi beskrivit tidigare saknas formella krav på bolaget att ha kontinuitetsplaner varpå den uppföljning som görs inte inkluderar detta.	-

2023-08-28

2 Bakgrund

KPMG har av lekmannarevisorerna fått i uppdrag att genomföra en granskning av Eskilstuna Kommunfastigheter AB:s (KFAST) kontinuitetsplanering vid händelse av it-avbrott. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Lagstiftning¹ gör gällande att kommuner är skyldiga att genomföra risk- och sårbarhetsanalyser, RSA. Arbetet med RSA ska ses som en ständigt pågående process och bör samordnas med övrigt förebyggande arbete i kommunen. Vidare ska kommuner enligt lagstiftningen se till att förtroendevalda och anställda regelbundet får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser.

Enligt den standard² som finns på området handlar kontinuitetshandling/planering om att systematiskt skapa en förmåga att fortsätta bedriva sin verksamhet på en tolerabel nivå, oavsett vilken typ av störning som organisationen utsätts för. Målet är att organisationen ska ha en förmåga att hantera störningar och avbrott i verksamheten så att dessa får en så liten påverkan som möjligt på verksamheten.

Eskilstuna kommun har en beslutad Plan för krisberedskap 2020–2023. Planen gäller för samtliga nämnder och bolag. I den framgår att RSA är en fortlöpande process och det fortsatta arbetet med kontinuitetsplaneringen ska säkerställa ett återkommande arbete med krisberedskap inom respektive verksamhet. Ett av målen är att ta fram kontinuitetsplaner för samhällsviktig verksamhet. I Eskilstuna kommun finns även en beslutad Plan för hantering av händelser, allvarliga händelser och extraordinära händelser. Den gäller för samtliga nämnder och bolag och reglerar att händelser och allvarliga händelser ska hanteras enligt likhets- och ansvarsprincipen och i enlighet med beslutad kontinuitetsplan eller med andra lokala åtgärder.

I Eskilstuna kommuns riktlinjer för informationssäkerhet framgår att informationssäkerhetsarbetet inom kommunkoncernen ska vara förebyggande och proaktivt, men också ge en god förmåga att kunna hantera incidenter, allvarliga störningar och kriser som kan inträffa.

Inom ramen för det kommunala åtagandet finns en rad samhällsviktiga funktioner, vilka om de inte fungerar kan leda till skada för såväl enskilda individer som samhället i stort. Dessa samhällsviktiga funktioner behöver fungera varje dag även om incidenter inträffar och det för verksamheten är ett så kallat onormalt läge. Den digitala transformationen innebär att det har skapats ett beroende av kontinuerligt fungerande informations- och kommunikationsteknik. Det ökande beroendet till it- och informationssystem leder också till att ett bortfall av dessa kritiska tillgångar får större konsekvenser än tidigare. För att undvika allvarlig påverkan på samhället krävs därför väl genomarbetade, förankrade och testade kontinuitetsplaner.

Med anledning av ovanstående drar kommunens revisorer och lekmannarevisorer slutsatsen i sin riskanalys, att arbetet med kontinuitetsplanering behöver granskas.

¹ Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

² SS 22304:2014 Samhällssäkerhet – Ledningssystem för kontinuitet

2023-08-28

2.1 Syfte och revisionsfråga

Syftet med granskningen är att bedöma om bolagsstyrelsen har tillsett en tillräckning styrning och uppföljning av kontinuitetsplaneringen, för att säkerställa att verksamheter kan upprätthållas vid begränsad tillgång till it.

Granskningen besvaras med följande revisionsfrågor:

- Är organisation och ansvarsfördelning tydlig avseende kontinuitetsplanering inom respektive verksamhet?
- Har kommunstyrelsen etablerat arbetssätt och en tydlig process för arbetet med den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalysen?
- Har nämnder och bolag fastställt kontinuitetsplaner och är dessa tillräckliga som underlag i händelse av störning eller avbrott?
- Har nämndernas och bolagens kontinuitetsplaner en tydlig koppling till genomförd risk- och sårbarhetsanalys?
- Har övning och tester genomförts för att kontrollera att planerna fungerar ändamålsenligt i händelse av störning eller avbrott?
- Har styrelser och nämnder ett systematiskt arbetssätt genom internkontroll eller annan uppföljning att nödvändiga kontinuitetsplaner samt rutiner för att upprätthålla verksamhet finns och är aktuella?

2.2 Avgränsning

Granskningen tar sin utgångspunkt i it-störningar som har påverkan på den dagliga verksamheten och som ställer krav på att det finns en beredskap för att kunna upprätthålla verksamheten även under onormala förhållanden. I detta fall avses it-störningar som påverkar bolagets förmåga att genomföra sitt uppdrag och att it-störningen får betydelse för nämndernas och bolagens relation eller leverans till medborgarna.

Granskningen avser inte ta del av underlag eller information som är säkerhetsskyddsklassad.

Arbetet med risk- och sårbarhetsanalys i sin helhet är inte föremål för granskningen, dock omfattar detta arbete viktiga komponenter som utgör underlag för bolagens arbete i framtagandet av kontinuitetsplaner eller andra lokala åtgärder.

Granskningen omfattar kontinuitetsplaner som granskade bolag har upprättat för att säkerställa att verksamheten ska kunna bedrivas även under onormala förhållanden.

2.3 Revisionskriterier

Vi kommer att utgå från följande revisionskriterier:

- Kommunallagen 6 kap. 6 §
- Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och beredskap.
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut:
 - Plan för Krisberedskap 2020–2023 (KFKS/2019:193)

Eskilstuna Kommunfastigheter AB

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

2023-08-28

- Plan för hantering av händelser, allvarliga händelser och extraordinära händelser (KSKF/2021:8)
- Riktlinje för Informationssäkerhet (KSKF/2020:360)

2.4 Ansvarig styrelse

Granskningen avser bolagsstyrelsen i Eskilstuna Kommunfastigheter AB.

2.5 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, stickprov och intervjuer/avstämningar med berörda tjänstemän.

Stickprov kommer att genomföras av ett antal kontinuitetsplaner inom bolagets verksamheter. Kontinuitetsplanerna och annat underlag kan omfattas av sekretess enligt Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) 18 kap §13, eller av annan anledning vara känsliga. Vi kommer således inte beskriva kontinuitetsplaner eller motsvarande underlag på detaljnivå i rapporten.

2023-08-28

3 Resultat

3.1 Organisation och ansvarsfördelning

Kommunfullmäktige har beslutat om Plan för krisberedskap 2020–2023 som även omfattar samtliga kommunala bolag. I planen beskrivs mål och inriktning för krisberedskapsarbetet. Det anges att kommunen (där bolagen räknas in) ska ha god kunskap om sådana risker och sårbarheter som kan påverka den egna verksamheten; en god förmåga att bedriva verksamhet vid extraordinär händelse samt en god förmåga att vid extraordinär händelse kunna samverka med andra aktörer, gällande information och resurser.

I Plan för krisberedskap 2020–2023³ finns beskrivning av koncernens övergripande styrning och ansvarsfördelning för arbetet med krisberedskap. Kommunen har ett verksamhetsansvar som innebär att den ansvarar för att den samhällsviktiga verksamhet som kommunen bedriver även ska fungera vid samhällsstörningar, extraordinära händelser och höjd beredskap. Av planen framgår att krisberedskapsarbetet leds och samordnas av kommunledningskontoret inom Eskilstuna kommun.

Säkerhetsarbetet inom Eskilstuna Kommunfastigheter utgår från bolagets säkerhetsfunktion som har i uppdrag att samordna bolagets arbete med risk- och sårbarhetsanalys. Det finns även en arbetsgrupp för risk- och sårbarhetsanalysarbetet med representanter från bolagets verksamheter. Säkerhetsfunktionen är sammankallande för gruppen.

3.1.1 Bedömning

Vi bedömer att organisation- och ansvarsfördelning avseende säkerhetsarbetet inom bolaget är tydlig. Vi ser positivt på att det finns en utsedd medarbetare som samordnar arbetet i processen med risk- och sårbarhetsanalysen vilket bidrar till att arbetet kan samordnas och ske på ett likvärdigt sätt i hela bolaget.

³ Beslutad av fullmäktige. Beslutsdatum och §§ framgår ej.

2023-08-28

3.2 Risk- och sårbarhetsanalys

3.2.1 Process för risk- och sårbarhetsanalys

Enligt MSB:s föreskrifter för kommuners risk- och sårbarhetsanalyser⁴ ska kommunen senast den 31 oktober under det första kalenderåret efter ordinarie val till kommunfullmäktige ställa samman och rapportera resultatet av sitt arbete med risk- och sårbarhetsanalys. Rapportering görs till Länsstyrelsen.

Kommunens Plan för krisberedskap 2020–2023⁵ beskriver bland annat processen för risk- och sårbarhetsanalys. Här framgår att kommunens risk- och sårbarhetsanalysarbete ska utgå från FORSA-modellen.⁶ Länsstyrelsen i Södermanlands län har dock tagit fram en reviderad modell av FORSA, vilken kommunen använder för att ha ett gemensamt arbetssätt med andra kommuner i närområdet.

I risk- och sårbarhetsanalysen framgår att kommunen ska använda samma bedömningsskalor och matriser som framgår av FORSA, samt Myndigheten för samhällsskydds och beredskaps (MSB) vägledning för risk- och sårbarhetsanalys. Risk- och sårbarhetsanalyserna ska vara strukturerade enligt nedan:

- Metod
- Riskidentifiering
- Riskanalys
- Riskutvärdering
- Förmågebedömning
- Sårbarhetsanalys
- Resultat
- Fortsatt arbete

Vidare anges att risk- och sårbarhetsanalyser ska vara en fortlöpande process och att arbetet med kontinuitetsplaneringen avser säkerställa ett återkommande arbete med krisberedskap inom respektive verksamhet inom kommunen.

Kommunen beslutar årligen om en årsplan för krisberedskapsarbetet. Vi har tagit del av årsplan för 2023.⁷ I årsplanen anges fokusområden för arbetet, i årets plan anges bland annat nedan fokusområden:

- Revidera risk- och sårbarhetsanalyser samt uppdatera kontinuitetsplaner
- Minska sårbarheter gällande informationssäkerhetsfrågor och i synnerhet cybersäkerhet

⁴ MSBFS 2015:5

⁵ Beslutad av kommunfullmäktige. Beslutsdatum eller §§ framgår ej.

⁶ FOI:s modell för Risk- och sårbarhetsanalyser – FORSA,

⁷ Beslutad av fullmäktige 2022-11-10 2022.

Eskilstuna Kommunfastigheter AB

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

2023-08-28

Bolaget utgår från kommunens reviderade FORSA-modell, i enlighet med Plan för krisberedskap. En uppdatering av RSA sker löpande och vid varje ny mandatperiod och kommer för Kfasts del att utföras under hösten 2023.

I intervjuer beskrivs att Eskilstuna kommun bedriver samhällsviktig verksamhet i verksamhetslokaler där bolaget har ett förvaltaruppdrag. I det uppdraget ingår exempelvis lokalvård, fastighetsskötsel, värme, ventilation, reservkraft mm. Detta innebär att bolaget i vissa delar har ett indirekt samhällsviktigt uppdrag då den kommunala verksamheten behöver fungerande lokaler för att upprätthålla och utföra sina samhällsviktiga funktioner.

Eskilstuna kommuns förvaltningar utför verksamhetsanpassade RSA:er där vissa delar kan bli till uppdrag för Kfast. Bolagets RSA behöver därför genomföras när kommunens alla förvaltningars RSA:er och kontinuitetsplaner är klara. Detta då bedömningar som kommunen gör kopplat till verksamhetslokaler. Detta innebär att Kfast ej kan utföra en helt fullständig RSA och kontinuitetsplanering innan kommunen har utfört sina. Det innebär även att planeringarna måste samordnas.

Intervjuade uppger dock att samordningen och samarbetet vid arbetet med föregående RSA-arbete 2019 inte fungerade optimalt. Bolaget har efterfrågat underlag eller information från riskbedömningar och kontinuitetsplaner för att kunna möta upp de kommunala verksamheternas kritiska beroenden avseende lokaler. Bolaget fick exempelvis inte ta del av kommunens risk- och sårbarhetsanalyser, vilket försvårade arbetet. Intervjuade beskriver dock att samarbetet och samordning förbättrats efter de förstärkningar som gjorts inom säkerhetsfunktionen på kommunen och att de gärna i högre utsträckning erhållit stöd från kommunledningskontoret i arbetet med den egna risk- och sårbarhetsanalysen inom bolaget.

3.2.2 Risk för it-bortfall och tillhörande kontinuitetsplanering

Vi har tagit del av kommunens riskanalys och åtgärdsförslag för krisberedskap för perioden 2020–2023.⁸ Av riskanalysen framgår bland annat information rörande kontinuitetsplaner. Det framgår att kommunens nämnder och bolag är ansvariga för att ta fram risk- och sårbarhetsanalyser för sina respektive verksamhetsområden. Utifrån de framtagna analyserna ska kontinuitetsplaner tas fram. De framtagna kontinuitetsplanerna ska tas fram både för förvaltningar och på kommunövergripande nivå. Analyserna ska tillsammans med identifierade åtgärder årligen följas upp och rapporteras till kommunstyrelsen.

I intervjuer beskriver bolagets företrädare att verksamheten inte ingår i listan över samhällsviktiga funktioner enligt MSB:s definition⁹. Detta innebär att bolaget inte har några formella krav om dokumenterade kontinuitetsplaner för att upprätthålla verksamheten i händelse av extraordinär händelse eller kris. Vi kan konstatera att detta stämmer, tillhandahållande av bostäder och lokaler ingår inte i de kategorier av funktioner som MSB inkluderat som samhällsviktiga.

I arbetet med RSA från 2019 ingick bedömning av it-bortfall som ett scenario. I analys av risk och konsekvens bedömdes det finnas goda förutsättningar att upprätthålla

⁸ Fastställd av kommunledningen 2019-09-18.

⁹ Identifiering av samhällsviktig verksamhet: Lista med samhällsviktiga funktioner, MSB1844 – oktober 2021

2023-08-28

verksamheten genom att bolaget har möjlighet att gå över till manuell hantering på respektive fastighet med manövrering och omstyrning av till exempel el, värme, vatten, ventilation och reservkraft. Detta skulle kräva en omfördelning i arbetsgruppen för drifts- och fastighetsskötsel för att klara en mer manuell hantering.

Intervjuade beskriver därtill att bolaget har sin it-drift hos part som bedriver samhällsviktig verksamhet där ett stort antal säkerhetsåtgärder har vidtagits för att skydda bolagets information och verksamhet tekniskt. Avstämningar har därtill gjorts med it-parten utifrån de risker som identifierats inom bolaget.

3.2.2.1 **Stickprov**

Som del i metoden för granskningen har stickprov ingått. Stickproven var tänkta att genomföras genom en bedömning av ett antal kontinuitetsplaner för att bedöma följande:

1. Har it-avbrott eller cyberattack inkluderats som händelse/scenario i nämndens risk- och sårbarhetsanalys?
2. Har it-avbrott eller cyberattack som händelse/scenario inkluderats i kontinuitetsplaneringen?
3. Innehåller kontinuitetsplanen i tillräcklig grad beskrivningar och en planering för hur verksamheten ska upprätthållas i händelse av it-avbrott eller cyberattack?
4. Har aktuella kontinuitetsplaner testats för att utvärdera om de skulle vara tillräckliga i händelse av it-avbrott eller om det finns behov av att utveckla och komplettera dessa?

Som vi beskrivit tidigare så finns inget krav på att bolaget ska ha dokumenterade kontinuitetsplaner. Vi har därigenom inte tagit del av några planer för stickprov.

I enlighet med avsnitt 3.2.2 har bolaget i arbetet med RSA 2019 bedömt risker och konsekvenser för it-bortfall då det var ett av de scenarios som ingick i riskbedömningen. Vi uppfattar att det i förhållande till denna risk har gjorts vidare bedömningar över hur väsentliga processer i verksamheten ska fungera trots it-bortfall, i enlighet med vår beskrivning i avsnitt 3.2.2.

Vi uppfattar därtill att bolaget, när och om, de får uppdrag för att upprätthålla kontinuiteten kopplat till de kommunala förvaltningarnas samhällsviktiga verksamheter, kommer att upprätta en kontinuitetsplanering för de delar som ingår i deras ansvar som fastighetsförvaltare. Dessa uppdrag har dock ännu inte kommunicerats från de kommunala förvaltningarna så att det finns underlag att påbörja arbetet utifrån.

3.2.3 **Bedömning**

Vi bedömer att bolaget i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys genomför arbetet i enlighet med de styrande dokument som kommunfullmäktige beslutat om som gällande inom koncernen. Därtill är vår bedömning att bolaget i allt väsentligt har etablerat en organisation och struktur där det finns stöd i processen som ger förutsättningar för att analys och bedömningar sker på ett likvärdigt sätt inom bolagets verksamheter.

I nuläget saknas kontinuitetsplaner inom bolaget med hänvisning till att de inte bedriver samhällsviktig verksamhet. Vi konstaterar att så är fallet och därigenom inte kan

Eskilstuna Kommunfastigheter AB

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

2023-08-28

bedöma revisionsfrågorna fullt ut mot bakgrund av att det inte finns formella krav på bolaget att ha en kontinuitetsplanering. Vi ser positivt på att bolaget är medvetna om att de kan ha ett visst ansvar i sitt uppdrag som fastighetsförvaltare för att de kommunala förvaltningarnas samhällsviktiga funktioner ska kunna upprätthållas.

3.3 Uppföljning av kontinuitetsplaneringen

Enligt intervjuade följs säkerhetsarbetet upp genom ordinarie uppföljning delår- och helårsvis. Därtill upprättas årligen ett säkerhetsbokslut. I säkerhetsbokslut 2022 beskrivs ett antal skyddsåtgärder inom it och data. Bland annat avseende skydd mot skadlig kod och säkerhetskopiering.

Säkerhetsrapporten innehåller inte i övrigt någon information om särskilda händelser kopplat till it-avbrott.

3.3.1 Bedömning

Vi bedömer att bolagsstyrelsen har etablerat uppföljning av bolagets säkerhetsarbete och att it-avbrott ingår som delar i denna uppföljning. Som vi beskrivit tidigare saknas formella krav på bolaget att ha kontinuitetsplaner varpå den uppföljning som görs inte inkluderar detta.

2023-08-28

4 Slutsats

Vår sammanfattande bedömning är att bolagsstyrelsen inte har ett formellt krav om kontinuitetsplanering då bolagets verksamhet inte tillhör kategorin samhällsviktig. Vi konstaterar att det inom bolaget finns tillgång till vissa underlag och manuella rutiner för att hantera it-avbrott.

Vi bedömer att organisations- och ansvarsfördelningen är tydlig och ser det som positivt att bolaget har etablerat en funktion som kan stödja verksamhetsansvariga i deras arbete med risk- och sårbarhetsanalys. Vi konstaterar att arbetet med risk- och sårbarhetsanalys sker i enlighet med de av kommunfullmäktige beslutade styrdokumentet.

Vi bedömer att det till viss del finns underlag och processer för att upprätthålla verksamheten vid it-avbrott, exempelvis genom manuell hantering och övervakning. Vi vill dock poängtera vikten av dokumenterade rutiner och planer då it-bortfall genom cyberattacker eller intrång ofta är förenat med stora konsekvenser där det finns risk för drabbade verksamheter att lida både ekonomisk skada och förtroendeskada.

Vi bedömer att bolagsstyrelsen har etablerat uppföljning av bolagets säkerhetsarbete och att it-avbrott ingår som delar i denna uppföljning. Som vi beskrivit tidigare saknas formella krav på bolaget att ha kontinuitetsplaner varpå den uppföljning som görs inte inkluderar detta.

4.1 Rekommendation

Utifrån vår slutsats och våra bedömningar rekommenderar vi bolagsstyrelsen att:

- Se över den dokumentation som finns, så att underlag skulle vara tillräckliga som rutiner och planering i händelse av it-bortfall, utan alltför stor skadeverkan för bolagets processer eller information.

Eskilstuna Kommunfastigheter AB

Granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

2023-08-28

KPMG, dag som ovan

Jenny Thörn

William Andreasson

Mikael Lind

Verksamhetsrevisor

Verksamhetsrevisor

Certifierad kommunal
revisor och kundansvarig

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument.

Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

§ 159

KSKF/2023:308

Anmälan av kommunrevisionens granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott

Beslut

1. Kommunrevisionens granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott anmäls och nämndernas och bolagens svar ska redovisas till kommunfullmäktige.

Ärendebeskrivning

Kommunrevisionen har genomfört en granskning av kontinuitetsplanering avseende it-avbrott. Kommunstyrelsen, servicenämnden, socialnämnden, vård- och omsorgsnämnden, arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden och Eskilstuna Kommunföretag AB (Eskilstuna Kommunfastigheter AB och Eskilstuna Energi och Miljö AB) ska lämna svar på granskningen till kommunrevisionen.

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen
Servicenämnden
Socialnämnden
Vård- och omsorgsnämnden
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden
Eskilstuna Kommunföretag AB

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------